

เอกสารประกอบการเรียน

(รหัสวิชา 2201-1003)

บัญชีเบื้องต้น 2

จรรยา มณีโรจน์

เอกสารประกอบการเรียน รายวิชา บัญชีเบื้องต้น 2

(รหัสวิชา 2201-1003)

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546)

จรรยา มณีโรจน์
วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี

จุดประสงค์การเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชา

บัญชีเบื้องต้น 2

รหัสวิชา 2201-1003 3(4)

จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ และขั้นตอนการจัดทำบัญชีสำหรับกิจการเจ้าของคนเดียวประเภทธุรกิจซื้อขายมีทักษะปฏิบัติงานบัญชีเบื้องต้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป สำหรับกิจการเจ้าของคนเดียวประเภทธุรกิจซื้อขายสินค้า มีทัศนียภาพมีระเบียบ ละเอียด รอบคอบ มีวินัยตรงต่อเวลา และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพบัญชี

มาตรฐานรายวิชา

เข้าใจหลักการ วิธีการ และขั้นตอนการจัดทำบัญชี สำหรับกิจการเจ้าของคนเดียวประเภทธุรกิจซื้อขายสินค้านำบันทึกการขายการค้าในสมุดรายวันเฉพาะและผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้องบันทึกการขายปรับปรุงเมื่อสิ้นงวดบัญชีทำกระดาษทำการชนิด 8 ช่อง และรายงานทางการเงินปิดบัญชีเมื่อสิ้นงวดบัญชี

คำอธิบายรายวิชา

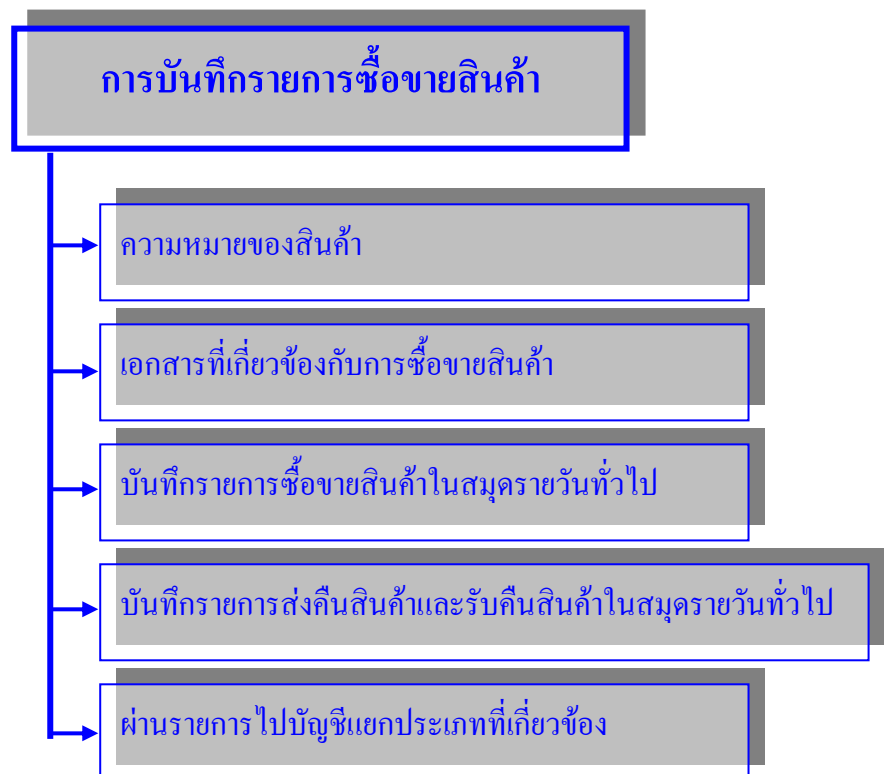
ศึกษาความหมายของสินค้า การจดบันทึกการขายเกี่ยวกับสินค้าในสมุดบันทึกการขายขั้นต้น การผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท รายการปรับปรุงเมื่อสิ้นงวดบัญชี การปิดบัญชี กระดาษทำการ 8 ช่อง งบกำไรขาดทุนและงบดุล และสรุปวงจรบัญชี

คำชี้แจงการใช้เอกสารประกอบการเรียน

เอกสารประกอบการเรียนวิชาบัญชีเบื้องต้น 2 รหัสวิชา 2201-1003 เล่มนี้
มีความประสงค์ในการใช้ประกอบการเรียน โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติ ดังนี้

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
2. ศึกษาเอกสารประกอบการเรียนแต่ละบท และทำแบบฝึกหัดท้ายบท
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนของแต่ละบท
4. ตรวจสอบคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนได้จากเฉลยแต่ละบท
5. ทำกิจกรรมในแต่ละบทเพื่อพัฒนาด้านทักษะ และด้านจิตพิสัย
6. บันทึกคะแนนที่ได้รับเพื่อทราบผลการเรียน และการพัฒนา

ผังความคิด
บทที่ 1 การบันทึกรายการซื้อขายสินค้า

บทที่ 1

การบันทึกการขายการซื้อขายสินค้า

หัวข้อเรื่อง

1. ความหมายของสินค้า
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้า
3. การบันทึกการขายการซื้อขายสินค้าเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อในสมุดรายวันทั่วไป
4. การบันทึกการขายการส่งคืนสินค้าและรับคืนสินค้าในสมุดรายวันทั่วไป
5. การผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

สาระสำคัญ

การบันทึกการขายการซื้อขายสินค้า เป็นการบันทึกการขายการซื้อสินค้าเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อ รายการส่งคืนสินค้าที่ซื้อมาเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อ และรายการรับคืนสินค้าที่ขายไปเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อ บันทึกบัญชีลงในสมุดรายวันทั่วไป ผ่านไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เอกสารต่าง ๆ เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี เช่น ใบขอซื้อสินค้า ใบสั่งซื้อสินค้า ใบเสร็จรับเงิน ใบกำกับสินค้าหรือใบกำกับภาษี ใบรับสินค้า ใบส่งคืนสินค้าหรือใบขอลดหนี้ และใบรับคืนสินค้า หรือใบหักหนี้ เป็นต้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของสินค้าได้
2. อธิบายความหมายของเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าได้
3. บันทึกการขายการซื้อขายสินค้าเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อในสมุดรายวันทั่วไปได้
4. บันทึกการขายการส่งคืนสินค้าและรับคืนสินค้าในสมุดรายวันทั่วไปได้
5. ผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้องได้

5. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรบันทึกการขายสินค้าเป็นเงินสด
ก. เดบิต ขายสินค้า	เครดิต เงินสด
ข. เดบิต เงินสด	เครดิต เจ้าหนี้
ค. เดบิต เงินสด	เครดิต ขายสินค้า
ง. เดบิต เจ้าหนี้	เครดิต ขายสินค้า
6. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรบันทึกการส่งคืนสินค้าหรือขอให้ลดราคาสินค้าที่ซื้อมาเป็นเงินสด
ก. เดบิต ส่งคืนสินค้า	เครดิต เจ้าหนี้
ข. เดบิต ส่งคืนสินค้า	เครดิต เงินสด
ค. เดบิต เจ้าหนี้	เครดิต ส่งคืนสินค้า
ง. เดบิต เงินสด	เครดิต ส่งคืนสินค้า
7. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรบันทึกการส่งคืนสินค้าหรือขอให้ลดราคาสินค้าที่ซื้อมาเป็นเงินเชื่อ
ก. เดบิต ส่งคืนสินค้า	เครดิต เงินสด
ข. เดบิต ส่งคืนสินค้า	เครดิต เจ้าหนี้
ค. เดบิต เจ้าหนี้	เครดิต ส่งคืนสินค้า
ง. เดบิต เงินสด	เครดิต ส่งคืนสินค้า
8. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรบันทึกการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ
ก. เดบิต เงินสด	เครดิต ลูกหนี้
ข. เดบิต ขายสินค้า	เครดิต ลูกหนี้
ค. เดบิต เงินสด	เครดิต ขายสินค้า
ง. เดบิต ลูกหนี้	เครดิต ขายสินค้า
9. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรบันทึกการรับคืนสินค้าที่ขายไปเป็นเงินเชื่อ
ก. เดบิต รับคืนสินค้า	เครดิต ลูกหนี้
ข. เดบิต รับคืนสินค้า	เครดิต เจ้าหนี้
ค. เดบิต เจ้าหนี้	เครดิต รับคืนสินค้า
ง. เดบิต เงินสด	เครดิต รับคืนสินค้า
10. ข้อใดหมายถึงสินค้า
- สินทรัพย์หรือสิ่งของที่กิจการมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้งาน
 - สินทรัพย์หรือสิ่งของที่กิจการมีไว้เพื่อจำหน่ายมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสังคม
 - สินทรัพย์หรือสิ่งของที่กิจการมีไว้เพื่อจำหน่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร
 - สินทรัพย์หรือสิ่งของที่กิจการมีไว้เพื่อจำหน่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการของผู้ประกอบการ

1. ความหมายของสินค้า

นักวิชาการได้ให้ความหมายของสินค้าไว้ดังนี้

เพื่อศรี เลิศเกียรติวิทยา และคณะ (2551 : 3) สินค้า หมายถึง สินค้าหรือสิ่งของที่กิจการมีไว้เพื่อจำหน่าย โดยมีวัตถุประสงค์ในการหากำไรจากการจำหน่ายสินค้า

วรรณ วังศ์วิวัฒน์ (2549 : 4) สินค้า หมายถึง หมายถึง สิ่งที่กิจการมีไว้เพื่อจำหน่ายโดยมีวัตถุประสงค์ในการหากำไร

จากความเห็นของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่าสินค้า (Goods or Merchandise) หมายถึง สินค้าหรือสิ่งของที่กิจการค้ามีไว้เพื่อจำหน่าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร ดังนั้นเจ้าของกิจการจึงมีรายได้จากการขายสินค้าเป็นหลัก ตัวอย่าง ร้านอักษรทองจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องเขียน เช่น ปากกา ดินสอ ยางลบ หนังสือ สมุด เครื่องคำนวณเลข เป็นต้น

ภาพที่ 1.1 แสดงสินค้าของกิจการร้านขายเครื่องเขียน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้า

กิจการซื้อขายสินค้าแต่ละแห่งมีขนาดและขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกัน ดังนั้นแต่ละแผนกจะมีเอกสารที่ต้องรับผิดชอบ ดังนี้

2.1 ใบขอซื้อสินค้า (Purchase Requisition)

ใบขอซื้อสินค้า เป็นเอกสารที่แผนกคลังสินค้าจัดทำขึ้นเพื่อแจ้งให้ทราบว่าสินค้าชนิดใดประเภทใดของกิจการใกล้จะหมด และต้องการสั่งซื้อเพิ่มปริมาณเท่าใด โดยจัดทำใบขอซื้อสินค้าส่งไปให้แผนกจัดซื้อดำเนินการต่อไป ดังตัวอย่างภาพที่ 1.2 ใบขอซื้อสินค้าของร้านไชเบอร์

เล่มที่.....	เลขที่.....			
<p>ร้านไชเบอร์</p> <p>เลขที่ 11/111 ถนนท่าทอง ต.ตลาด อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000</p> <p>โทร. 077-282406</p> <p>ใบขอซื้อสินค้า</p> <p>วันที่.....</p> <p>จาก แผนกคลังสินค้า</p> <p>ถึง แผนกจัดซื้อ</p> <p>โปรดทำการสั่งซื้อสินค้าตามรายการต่อไปนี้</p>				
ที่	รายการ	คงเหลือ	จำนวนที่ซื้อ	ต้องการวันที่
<p>.....</p> <p>เจ้าหน้าที่คุมสต็อก</p> <p>...../...../.....</p>		<p>.....</p> <p>หัวหน้าแผนกคลังสินค้า</p> <p>...../...../.....</p>		

ภาพที่ 1.2 แสดงตัวอย่างใบขอซื้อสินค้าของร้านไชเบอร์

2.2 ใบสั่งซื้อสินค้า (Purchase Order)

ใบสั่งซื้อสินค้า เป็นเอกสารคำสั่งซื้อที่ผู้ซื้อจัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรโดยกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับชนิด ปริมาณ คุณภาพ ราคา และกำหนดเวลาในการส่งมอบเป็นสาระสำคัญที่แจ้งให้ผู้ขายทราบ ควรจัดทำอย่างน้อย 2 ฉบับ ต้นฉบับส่งไปยังผู้ขาย ส่วนสำเนาเก็บไว้เป็นหลักฐานในการสั่งซื้อสินค้า ดังตัวอย่างภาพที่ 1.3 ใบสั่งซื้อสินค้าของร้านไชเบอร์

เล่มที่.....	เลขที่.....				
<p>ร้านไชเบอร์</p> <p>เลขที่ 11/111 ถนนท่าทอง ต.ตลาด อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000</p> <p>โทร. 077-282406</p> <p>ใบสั่งซื้อสินค้า</p> <p>วันที่.....</p> <p>ถึง ร้าน (ผู้ขายสินค้า).....</p> <p>ที่อยู่.....</p> <p>โปรดส่งสินค้าตามรายการดังต่อไปนี้</p>					
ที่	รายการ	จำนวน	หน่วยละ	จำนวนเงิน	เงื่อนไข
รวม.....รายการ			รวมเงิน		
.....				
พนักงานจัดซื้อสินค้า			ผู้จัดการแผนกจัดซื้อ		
...../...../.....		/...../.....		

ภาพที่ 1.3 แสดงตัวอย่างใบสั่งซื้อสินค้าของร้านไชเบอร์

2.3 ใบกำกับสินค้าหรือใบกำกับภาษี (Invoice หรือ Tax Invoice)

ใบกำกับสินค้าหรือใบกำกับภาษี เป็นเอกสารที่ผู้ขายจัดทำขึ้นโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ชนิด ปริมาณ คุณภาพ ราคา และกำหนดเวลาในการส่งมอบตามที่ปรากฏในใบสั่งซื้อ ควรจัดทำอย่างน้อย 2 ฉบับ ต้นฉบับส่งไปให้ลูกค้าพร้อมกับสินค้าที่ส่งมอบ ส่วนสำเนาเก็บไว้เป็นหลักฐาน การบันทึกบัญชีของผู้ขายสินค้า ดังตัวอย่างภาพที่ 1.4 ใบกำกับสินค้า/ใบกำกับภาษี ของร้านไอเชเบอร์

เล่มที่.....	เลขที่.....				
<p>ร้านไอเชเบอร์ เลขที่ 11/111 ถนนท่าทอง ต.ตลาด อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000 โทร. 077-282406</p> <p>ใบกำกับสินค้า/ใบกำกับภาษี</p> <p style="text-align: right;">วันที่.....</p> <p>ชื่อลูกค้า ตามใบสั่งซื้อสินค้าเล่มที่.....เลขที่.....</p> <p>ที่อยู่.....</p> <p>เงื่อนไขการชำระเงิน.....</p>					
ที่	รายการ	จำนวน	หน่วยละ	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
รวมเงิน ตัวอักษร (.....)					
..... ผู้ส่งสินค้า/...../.....		 ผู้รับสินค้า/...../.....		

ภาพที่ 1.4 แสดงตัวอย่างใบกำกับสินค้า/ใบกำกับภาษีของร้านไอเชเบอร์

2.4 ใบรับสินค้า (Receive Report)

ใบรับสินค้า เป็นเอกสารที่ผู้ซื้อจัดทำขึ้น หลังจากที่ได้รับสินค้าจากผู้ขาย ผู้ซื้อจะต้องทำการตรวจนับสินค้าคู่กับใบกำกับสินค้าที่ผู้ขายส่งมาให้ว่าถูกต้องตรงตามที่สั่งหรือไม่ เมื่อถูกต้องแล้ว จะจัดทำใบรับสินค้าส่งไปให้ผู้ขาย ดังตัวอย่างภาพที่ 1.5 ใบรับสินค้าของร้านไซเบอร์

เล่มที่.....		เลขที่.....			
<p>ร้านไซเบอร์</p> <p>เลขที่ 11/111 ถนนท่าทอง ต.ตลาด อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000</p> <p>โทร. 077-282406</p> <p>ใบรับสินค้า</p> <p style="text-align: right;">วันที่.....</p> <p>ได้รับสินค้าตามใบกำกับสินค้าเล่มที่.....เลขที่</p>					
ที่	รายการ	จำนวน	หน่วยละ	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
รวมเงิน ตัวอักษร (.....)					
..... ผู้จัดการ/...../.....		 พนักงานตรวจนับสินค้า/...../.....		

ภาพที่ 1.5 แสดงตัวอย่างใบรับสินค้าของร้านไซเบอร์

2.5 ใบส่งคืนสินค้าหรือใบขอลดหนี้ (Debit Note หรือ Debit Memorandum)

ใบส่งคืนสินค้าหรือใบขอลดหนี้ เป็นเอกสารที่ผู้ซื้อจัดทำขึ้นในกรณีที่ได้รับสินค้าไม่ตรงตามที่สั่งซื้อ หรือการขอลดหนี้ในกรณีที่ได้รับสินค้าไม่ครบจำนวน หรือผู้ขายคิดราคาสินค้าเกินกว่าจำนวนที่ส่งมอบ เอกสารนี้ทำขึ้นอย่างน้อย 2 ฉบับ ต้นฉบับส่งให้กับผู้ขายพร้อมกับสินค้าที่ส่งคืน ส่วนสำเนาเก็บไว้เป็นหลักฐานการส่งคืนสินค้าและขอลดหนี้จากเจ้าหนี้เมื่อเจ้าหนี้นี้มาขอชำระหนี้ตามใบกำกับสินค้าหรือใบกำกับภาษี ดังตัวอย่างภาพที่ 1.6 ใบส่งคืนสินค้า/ใบขอลดหนี้ของร้านไซเบอร์

เล่มที่.....	เลขที่.....				
<p>ร้านไซเบอร์</p> <p>เลขที่ 11/111 ถนนท่าทอง ต.ตลาด อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000</p> <p>โทร. 077-282406</p> <p>ใบส่งคืนสินค้า/ใบขอลดหนี้</p> <p>วันที่.....</p> <p>ร้านได้ลดหนี้ของท่านโดยเดบิตบัญชีของท่าน ดังรายการต่อไปนี้</p>					
ที่	รายการ	จำนวน	หน่วยละ	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
รวมเงิน ตัวอักษร (.....)					
..... พนักงานบัญชี/...../.....		 ผู้จัดการ/หัวหน้าฝ่ายบัญชี/...../.....		

ภาพที่ 1.6 แสดงตัวอย่างใบส่งคืนสินค้า/ใบขอลดหนี้ของร้านไซเบอร์

2.6 ใบรับคืนสินค้าหรือใบหักหนี้ (Credit Note หรือ Credit Memorandum)

ใบรับคืนสินค้าหรือใบหักหนี้ เป็นเอกสารที่ผู้ขายจัดทำขึ้น เพื่อแจ้งให้ผู้ซื้อทราบว่า ได้รับคืนสินค้าและหักหนี้ให้แล้ว เอกสารนี้จัดทำขึ้นอย่างน้อย 2 ฉบับ ต้นฉบับส่งให้ผู้ซื้อ ส่วนสำเนาเก็บไว้เป็นหลักฐานแนบกับใบกำกับสินค้าหรือใบกำกับภาษี เพื่อคำนวณจำนวนหนี้คงเหลือสุทธิที่จะเรียกเก็บหนี้ต่อไป ดังตัวอย่างภาพที่ 1.7 ใบรับคืนสินค้า/ใบหักหนี้ของร้านไชเบอร์

เล่มที่.....		เลขที่.....			
<p>ร้านไชเบอร์</p> <p>เลขที่ 11/111 ถนนท่าทอง ต.ตลาด อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000</p> <p>โทร. 077-282406</p>					
<p>ใบรับคืนสินค้า/ใบหักหนี้</p> <p>วันที่.....</p> <p>ร้านได้ลดหนี้ของท่านโดยเครดิตบัญชีของท่านดังรายการต่อไปนี้</p>					
ที่	รายการ	จำนวน	หน่วยละ	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
รวมเงิน ตัวอักษร (.....)					
<p>.....</p> <p>พนักงานบัญชี</p> <p>...../...../.....</p>			<p>.....</p> <p>ผู้จัดการ/หัวหน้าฝ่ายบัญชี</p> <p>...../...../.....</p>		

ภาพที่ 1.7 แสดงตัวอย่างใบรับคืนสินค้า/ใบหักหนี้ของร้านไชเบอร์

2.7 ใบเสร็จรับเงิน (Receipt)

ใบเสร็จรับเงิน เป็นเอกสารการรับเงินที่ผู้ขายจัดทำขึ้นอย่างน้อย 2 ฉบับ โดยต้นฉบับส่งมอบให้ผู้ซื้อกรณีซื้อสินค้าเป็นเงินสด หรือมอบให้ลูกหนี้กรณีจ่ายชำระหนี้จากการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อเพื่อเป็นหลักฐานการรับชำระหนี้ดังกล่าว ส่วนสำเนาผู้ขายใช้เป็นหลักฐานการบันทึกบัญชีกรณีขายสินค้าเป็นเงินสด หรือกรณีรับชำระหนี้จากลูกหนี้ ดังตัวอย่างภาพที่ 1.8

ใบเสร็จรับเงินของร้านไซเบอร์

เล่มที่.....	เลขที่.....				
<p>ร้านไซเบอร์</p> <p>เลขที่ 11/111 ถนนท่าทอง ต.ตลาด อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000</p> <p>โทร. 077-282406</p> <p>ใบเสร็จรับเงิน</p> <p>เลขประจำตัวผู้เสียภาษี 6051338417</p> <p>วันที่.....</p>					
ได้รับเงินจาก.....					
ที่	รายการ	จำนวน	หน่วยละ	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
มูลค่าสินค้า					
ภาษีมูลค่าเพิ่ม					
รวมเงิน					
ตัวอักษร (.....)					
ลงชื่อผู้รับเงิน.....					
(.....)					

ภาพที่ 1.8 แสดงตัวอย่างใบเสร็จรับเงินของร้านไซเบอร์

3. การบันทึกรายการซื้อขายสินค้าเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อในสมุดรายวันทั่วไป

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการบันทึกบัญชีของกิจการเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า การขายสินค้า การส่งคืนสินค้า และการรับคืนสินค้าทั้งที่เป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อในสมุดรายวันทั่วไป

ตัวอย่างที่ 1 ต่อไปนี้เป็นรายการซื้อขายสินค้าเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อของร้านศรีสุราษฎร์ 25X1

- ม.ค. 1 ซื้อสินค้าเป็นเงินสด 5,000 บาท
- 2 ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อจากร้านไชยา 10,000 บาท

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	ซื้อสินค้า	501	5,000	-		
		เงินสด	101			5,000	-
		ซื้อสินค้าเป็นเงินสด					
	2	ซื้อสินค้า	501	10,000	-		
		เจ้าหนี้-ร้านไชยา	201			10,000	-
		ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ					

บัญชีซื้อขายสินค้าเป็นบัญชีประเภทค่าใช้จ่าย ทั้งกรณีที่ซื้อเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อ จึงบันทึกบัญชีด้านเดบิต (เดบิต ซื้อสินค้า)

ตัวอย่างที่ 2 ต่อไปนี้เป็นรายการขายสินค้าเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อของร้านศรีสุราษฎร์ 25X1

- ม.ค. 4 ขายสินค้าเป็นเงินสด 25,000 บาท
- 5 ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้ร้านพูนพิน 30,000 บาท

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	4	เงินสด	101	25,000	-		
		ขายสินค้า	401			25,000	-
		ขายสินค้าเป็นเงินสด					
	5	ลูกหนี้-ร้านพูนพิน	102	30,000	-		
		ขายสินค้า	401			30,000	-
		ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ					

บัญชีขายสินค้าเป็นบัญชีประเภทรายได้ ทั้งกรณีที่ขายเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อ จึงบันทึกบัญชีด้านเครดิต (เครดิต ขายสินค้า)

4. การบันทึกรายการส่งคืนสินค้าและรับคืนสินค้าในสมุดรายวันทั่วไป

ตัวอย่างที่ 3 ต่อไปนี้เป็นรายการส่งคืนสินค้าที่ซื้อมาเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อของร้านศรีสุราษฎร์ 25X1

- ม.ค. 10 ส่งคืนสินค้าที่ซื้อเมื่อวันที่ 1 มกราคม 25X1 เป็นเงิน 1,000 บาท
- 11 ส่งคืนสินค้าที่ซื้อจากร้านไชยา 2,000 บาท เนื่องจากสินค้าชำรุด

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	10	เงินสด	101	1,000	-		
		ส่งคืนสินค้า	502			1,000	-
	11	ส่งคืนสินค้าเนื่องจากสินค้าชำรุด					
		เจ้าหนี้-ร้านไชยา	201	2,000	-		
		ส่งคืนสินค้า	502			2,000	-
		ส่งคืนสินค้าเนื่องจากสินค้าชำรุด					

บัญชีส่งคืนสินค้าเป็นบัญชีลดยอดซื้อ ทั้งกรณีส่งคืนสินค้าที่ซื้อมาเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อ จึงบันทึกบัญชีด้านเครดิต (เครดิต ส่งคืนสินค้า)

ตัวอย่างที่ 4 ต่อไปนี้เป็นรายการรับคืนสินค้าที่ขายไปเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อของร้านศรีสุราษฎร์ 25X1

- ม.ค. 20 รับคืนสินค้าที่ขายไปเมื่อวันที่ 4 มกราคม 25X1 เป็นเงิน 2,000 บาท
- 21 รับคืนสินค้าที่ขายให้ร้านพูนพิน 3,000 บาท เนื่องจากสินค้าชำรุด

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	20	รับคืนสินค้า	402	2,000	-		
		เงินสด	101			2,000	-
	21	รับคืนสินค้าเนื่องจากสินค้าชำรุด					
		รับคืนสินค้า	402	3,000	-		
		ลูกหนี้-ร้านพูนพิน	102			3,000	-
		รับคืนสินค้าเนื่องจากสินค้าชำรุด					

บัญชีรับคืนสินค้าเป็นบัญชีลดยอดขาย ทั้งกรณีรับคืนสินค้าที่ขายไปเป็นเงินสดและเป็นเงินเชื่อ จึงบันทึกบัญชีด้านเดบิต (เดบิต รับคืนสินค้า)

ตัวอย่างที่ 5 ต่อไปนี้เป็นรายการจ่ายชำระหนี้และรับชำระหนี้ของร้านศรีสุราษฎร์ 25X1

- ม.ค. 30 จ่ายชำระหนี้ให้ร้านไชยาทั้งหมด
- 31 รับชำระหนี้จากร้านพูนพินทั้งหมด

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	30	เจ้าหนี้-ร้านไชยา	201	8,000	-		
		เงินสด	101			8,000	-
	จ่ายชำระหนี้ (10,000 - 2,000)						
	31	เงินสด	101	27,000	-		
ลูกหนี้-ร้านพูนพิน		102			27,000	-	
		รับชำระหนี้ (30,000 - 3,000)					

5. การผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

ต่อไปนี้เป็นกรผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไป ไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้องของร้านศรีสุราษฎร์

เงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	4	ขายสินค้า	ร.ว.1	25,000	-	ม.ค.	1	ซื้อสินค้า	ร.ว.1	5,000	-
	10	ส่งคืนสินค้า	ร.ว.1	1,000	-		20	รับคืนสินค้า	ร.ว.1	2,000	-
	31	ลูกหนี้- ร้านพูนพิน	ร.ว.1	27,000	-		30	เจ้าหนี้- ร้านไชยา	ร.ว.1	8,000	-

ลูกหนี้-ร้านพูนพิน

เลขที่ 102

พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	5	ขายสินค้า	ร.ว.1	30,000	-	ม.ค.	21	รับคืนสินค้า	ร.ว.1	3,000	-
							31	เงินสด	ร.ว.1	27,000	-

เจ้าหนี้-ร้านไชยา

เลขที่ 201

พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	12	ส่งคืนสินค้า	ร.ว.1	2,000	-	ม.ค.	2	ซื้อสินค้า	ร.ว.1	10,000	-
	30	เงินสด	ร.ว.1	8,000	-						

ขายสินค้า

เลขที่ 401

พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ม.ค.	4	เงินสด	ร.ว.1	25,000	-
							5	ลูกหนี้- ร้านพูนพิน	ร.ว.1	30,000	-

รับคืนสินค้า

เลขที่ 402

พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	20	เงินสด	ร.ว.1	2,000	-						
	21	ลูกหนี้- ร้านพูนพิน	ร.ว.1	3,000	-						

ซื้อสินค้า

เลขที่ 501

พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	1	เงินสด	ร.ว.1	5,000	-						
	2	เจ้าหนี้- ร้านไชยา	ร.ว.1	10,000	-						

ส่งคืนสินค้า

เลขที่ 502

พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25X1		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ม.ค.	10	เงินสด	ร.ว.1	1,000	-
							11	เจ้าหนี้- ร้าน ไซยา	ร.ว.1	2,000	-

สรุปบทที่ 1

สินค้า หมายถึง สินทรัพย์หรือสิ่งที่กิจการควรมีไว้เพื่อจำหน่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรจากการจำหน่ายสินค้า

กิจการซื้อขายสินค้าแต่ละแห่งมีขั้นตอนในการซื้อขายสินค้าที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับขนาดและการดำเนินงานของแต่ละกิจการ บางกิจการมีทั้งแผนกซื้อ แผนกขาย และแผนกอื่น ๆ เอกสารที่ใช้ได้แก่ ใบขอซื้อสินค้า ใบสั่งซื้อสินค้า ใบกำกับสินค้าหรือใบกำกับภาษี ใบรับสินค้า ใบส่งคืนสินค้า หรือใบขอลดหนี้ ใบรับคืนสินค้าหรือใบหักหนี้ และใบเสร็จรับเงิน

คำศัพท์บทที่ 1

Goods or Merchandise	สินค้า
Purchase Order	ใบสั่งซื้อสินค้า
Invoice หรือ Tax Invoice	ใบกำกับสินค้าหรือใบกำกับภาษี
Debit Note หรือ Debit Memorandum	ใบส่งคืนสินค้าหรือใบขอลดหนี้
Credit Note หรือ Credit Memorandum	ใบรับคืนสินค้าหรือใบหักหนี้
Receipt	ใบเสร็จรับเงิน
Purchase Requisition	ใบขอซื้อสินค้า
Receive Report	ใบรับสินค้า

แบบฝึกหัดบทที่ 1

แบบฝึกหัด 1-1 ร้านนกน้อย มีรายการค้าระหว่างเดือนมิถุนายน 25X1 ดังนี้
25X1

มิ.ย.	1	ขายสินค้าเป็นเงินสด 30,000 บาท
	3	ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้ร้านปลาทอง 50,000 บาท
	15	ซื้อสินค้าเป็นเงินสด 24,000 บาท
	19	ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อจากร้านไพศาล 90,000 บาท
	27	รับชำระหนี้จากร้านปลาทองทั้งหมด
	29	จ่ายชำระหนี้ให้ร้านไพศาลทั้งหมด

- ให้ทำ**
1. บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

แบบฝึกหัด 1-2 ร้านฟ้าสวย มีรายการค้าระหว่างเดือนกรกฎาคม 25X1 ดังนี้
25X1

ก.ค.	1	ขายสินค้าเป็นเงินสด 84,000 บาท
	8	ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้ร้านรุ่งงาม 25,000 บาท
	10	รับคืนสินค้าที่ขายให้ร้านรุ่งงาม 600 บาท เนื่องจากสินค้าชำรุด
	15	ซื้อสินค้าเป็นเงินสด 70,000 บาท
	19	ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อจากร้านแสงทอง 85,000 บาท
	25	ส่งคืนสินค้าให้ร้านแสงทอง เนื่องจากส่งสินค้าผิดประเภท 700 บาท
	29	รับชำระหนี้จากร้านรุ่งงาม
	30	จ่ายชำระหนี้ให้ร้านแสงทอง

- ให้ทำ** 1. บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป
2. ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

แบบฝึกหัด 1-3 ร้านสิริพร มีรายการค้าระหว่างเดือนสิงหาคม 25X1 ดังนี้
25X1

ส.ค.	1	ซื้อสินค้าเป็นเงินสด 34,000 บาท
	9	ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้ร้านรุ่งนภา 30,000 บาท
	12	ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อจากร้านสุชาติ 40,000 บาท
	14	ส่งคืนสินค้าให้ร้านสุชาติ เนื่องจากสินค้าชำรุด 2,000 บาท
	19	รับชำระหนี้จากร้านรุ่งนภาทั้งหมด
	22	จ่ายชำระหนี้ให้ร้านสุชาติทั้งหมด
	30	ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้ร้านกมลชนก 50,000 บาท

- ให้ทำ** 1. บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป
2. ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

แบบฝึกหัด 1-4 ร้านกรรณิการ์ มีรายการค้าระหว่างเดือนกันยายน 25X1 ดังนี้
25X1

ก.ย.	1	น.ส.กรรณิการ์ เจ้าของร้านนำเงินสด 100,000 บาท อุปกรณ์สำนักงาน 25,000 บาท มาลงทุน
	6	ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้ร้านจันทิมา 50,000 บาท
	7	รับคืนสินค้าจากร้านจันทิมา 2,000 บาท เนื่องจากสินค้าชำรุด
	15	ซื้อสินค้าเป็นเงินสด 63,000 บาท
	16	รับชำระหนี้จากร้านจันทิมาทั้งหมด

- 20 จ่ายค่าสาธารณูปโภค 3,000 บาท
- 24 ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้ร้านอรวรรณ 90,000 บาท
- 26 จ่ายเงินเดือนพนักงาน 10,000 บาท
- 28 ซื้อสินค้าเป็นเงินสด 50,000 บาท
- 29 จ่ายค่าขนส่งเข้า 800 บาท
- 30 รับชำระหนี้จากร้านอรวรรณทั้งหมด

- ให้ทำ** 1. บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป
2. ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

แบบฝึกหัด 1-5 ร้านวรรณพร มีรายการค้าระหว่างเดือนตุลาคม 25X1 ดังนี้

25X1

- ค.ค. 1 ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้ร้านเจโฟน 60,000 บาท
- 10 ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้ร้านไพศาลการค้า 40,000 บาท .
- 15 ซื้อสินค้าเป็นเงินสด 93,000 บาท
- 17 ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อจากร้านชาติชาย 30,000 บาท
- 25 ขายสินค้าเป็นเงินสดให้ร้านธานี 20,000 บาท
- 26 รับคืนสินค้าจากร้านธานี 1,200 บาท เนื่องจากสินค้าผิดประเภท
- 28 ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้ร้านกานดา 32,000 บาท
- 30 รับชำระหนี้จากร้านธานี
- 31 จ่ายชำระหนี้ให้ร้านชาติชาย

- ให้ทำ** 1. บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป
2. ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมที่ 1

เรื่อง การบันทึกรายการซื้อขายสินค้า

เวลา 30 นาที

ชื่อกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่ม	1.....	เลขที่.....
	2.....	เลขที่.....
	3.....	เลขที่.....
	4.....	เลขที่.....

จุดประสงค์การเรียนรู้การสอน

เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจำแนกประเภทเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าได้

- คำสั่ง
1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจกลุ่มละ 3-4 คน ตั้งชื่อกลุ่ม
 2. ให้นักเรียนจัดหาเอกสารเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบขอซื้อ ฯลฯ จำนวน 5 ฉบับ
 3. นำเสนอหน้าชั้นเรียน

บันทึกการทำกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน : ด้านทักษะ

กลุ่มที่	ความถูกต้องของเนื้อหา				การใช้ภาษา				การตรงต่อเวลา				เกณฑ์การให้คะแนน
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1													4 = ดีมาก
2													3 = ดี
3													2 = พอใช้
													1 = ต้องปรับปรุง

ก. เดบิต ขายสินค้า	เครดิต เงินสด
ข. เดบิต เงินสด	เครดิต เจ้าหนี้
ค. เดบิต เงินสด	เครดิต ขายสินค้า
ง. เดบิต เจ้าหนี้	เครดิต ขายสินค้า
3. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรบันทึกการส่งคืนสินค้าหรือขอให้ลดราคาสินค้าที่ซื้อมาเป็นเงินเชื่อ
ก. เดบิต ส่งคืนสินค้า	เครดิต เงินสด
ข. เดบิต ส่งคืนสินค้า	เครดิต เจ้าหนี้
ค. เดบิต เจ้าหนี้	เครดิต ส่งคืนสินค้า
ง. เดบิต เงินสด	เครดิต ส่งคืนสินค้า
4. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรบันทึกการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ
ก. เดบิต เงินสด	เครดิต ลูกหนี้
ข. เดบิต ขายสินค้า	เครดิต ลูกหนี้
ค. เดบิต เงินสด	เครดิต ขายสินค้า
ง. เดบิต ลูกหนี้	เครดิต ขายสินค้า
5. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรบันทึกการรับคืนสินค้าที่ขายไปเป็นเงินเชื่อ
ก. เดบิต รับคืนสินค้า	เครดิต ลูกหนี้
ข. เดบิต รับคืนสินค้า	เครดิต เจ้าหนี้
ค. เดบิต เจ้าหนี้	เครดิต รับคืนสินค้า
ง. เดบิต เงินสด	เครดิต รับคืนสินค้า
6. ข้อใดหมายถึงสินค้าของกิจการซื้อขายสินค้า
- ฝ้ายสำหรับผลิตผ้าฝ้าย
 - น้ำหมึกสำหรับผลิตปากกา
 - วัสดุสำนักงานที่มีเหลืออยู่ในสำนักงาน
 - โทรศัพท์มือถือที่กิจการมีไว้เพื่อจำหน่าย
7. บัญชีแยกประเภทตามข้อใดมียอดคงเหลือเฉพาะด้านเดบิต
- บัญชีซื้อสินค้า
 - บัญชีขายสินค้า

- ค. บัญชีส่งคืนสินค้า
ง. บัญชีเจ้าหนี้การค้า
8. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรบันทึกการส่งคืนสินค้าหรือขอให้ลดราคาสินค้าที่ซื้อมาเป็นเงินสด
ก. เดบิต ส่งคืนสินค้า	เครดิต เงินสด
ข. เดบิต ส่งคืนสินค้า	เครดิต เจ้าหนี้
ค. เดบิต เจ้าหนี้	เครดิต ส่งคืนสินค้า
ง. เดบิต เงินสด	เครดิต ส่งคืนสินค้า
9. ข้อใดหมายถึงสินค้า
- ก. สินทรัพย์หรือสิ่งของที่กิจการมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้งาน
ข. สินทรัพย์หรือสิ่งของที่กิจการมีไว้เพื่อจำหน่ายมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสังคม
ค. สินทรัพย์หรือสิ่งของที่กิจการค้ามีไว้เพื่อจำหน่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร
ง. สินทรัพย์หรือสิ่งของที่กิจการค้ามีไว้เพื่อจำหน่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการของผู้ประกอบการ
10. ข้อใดหมายถึงเอกสารที่ผู้ซื้อจัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรโดยกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับชนิด ปริมาณ คุณภาพ ราคา ฯลฯ และกำหนดเวลาในการส่งมอบ
- ก. ใบเพิ่มหนี้
ข. ใบสั่งซื้อสินค้า
ค. ใบกำกับสินค้า
ง. ใบรับคืนสินค้า

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 1

ก่อนเรียน

ข้อ	เฉลย
1	ง
2	ข
3	ข
4	ก
5	ค
6	ง

หลังเรียน

ข้อ	เฉลย
1	ข
2	ค
3	ค
4	ง
5	ก
6	ง

7	ค
8	ง
9	ก
10	ค

7	ก
8	ง
9	ค
10	ข